Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

ZASADY HORYZONTALNE W METROPOLITALNYCH PROJEKTACH ZIT

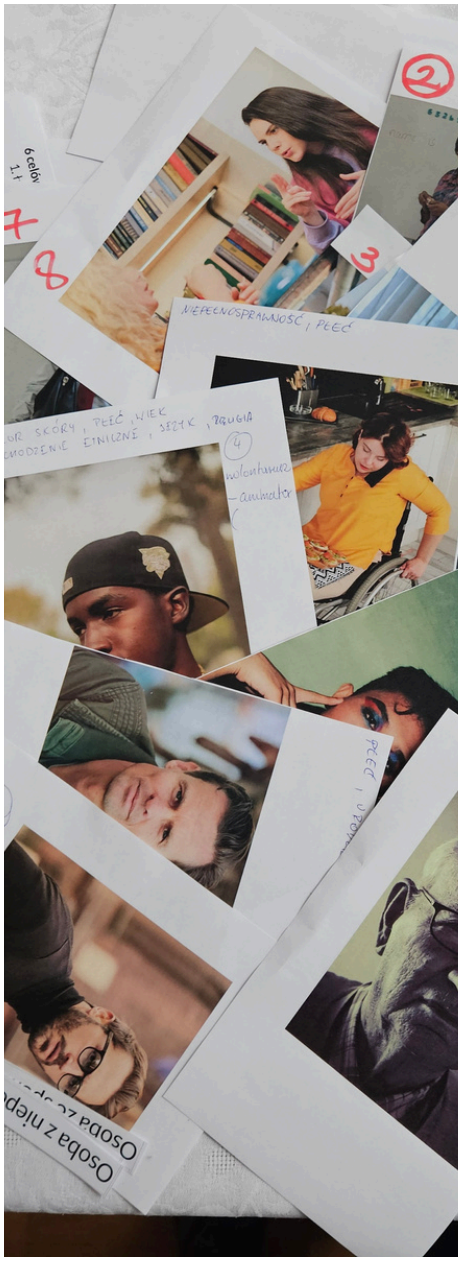

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

SPIS TREŚCI

Krótko o nas

Jak to działa?

Czym jest ZIT?

Inwestycje ZIT

Polityki horyzontalne

Równość kobiet i mężczyzn

Zasada równości szans i niedyskryminacji oraz standardy dostępności

Karta Praw Podstawowych i Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych

Zasada zrównoważonego rozwoju i zasady DNSH

Wspólna wizja przyszłości

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

KRÓTKO O NAS

Chcemy być konkurencją dla innych regionów w Polsce i na świecie, tworzyć dobre miejsce do życia, pracy, nauki oraz planowania nowych inwestycji.

Łączymy 61 miast, gmin i powiatów województwa pomorskiego, to aż 1,6 mln mieszkańców. Działamy w takich obszarach jak: transport publiczny, rynek pracy i aktywizacja mieszkańców, ekonomia społeczna, integracja imigrantów, kultura i promocja zdrowia, rozwój lokalnych przedsiębiorstw, ochrona środowiska, planowanie przestrzenne i promocja.

Od 2015 roku pełnimy funkcję Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i koordynujemy realizację pakietu projektów europejskich współfinansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego.

JAK TO DZIAŁA?

Zrównoważony rozwój to nie tylko kwestia dobrych pomysłów, ale przede wszystkim dobrze **zaplanowanych i wspólnie realizowanych działań**.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to narzędzie, które umożliwia samorządom **współpracę ponad granicami administracyjnymi** – tak, by razem odpowiadać na realne potrzeby mieszkańców. W przypadku Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot, ZIT są kluczowym instrumentem do wdrażania zmian w skali całego regionu – **od transportu, przez innowacje społeczne po ochronę środowiska**.

Ale skuteczność ZIT to nie tylko **efektywne zarządzanie projektami**. Każde działanie finansowane ze środków unijnych musi uwzględniać tzw. zasady horyzontalne, takie jak równość szans kobiet i mężczyzn, niedyskryminacja czy ochrona środowiska. To one są fundamentem polityki spójności – gwarantują, że **rozwój nie wyklucza, nie szkodzi i jest dostępny dla wszystkich**.

W tym e-booku pokażemy, jak połączyć oba te elementy: jak **planować i prowadzić projekty ZIT zgodnie z zasadami horyzontalnymi** i na co zwrócić uwagę, by skutecznie wspierać rozwój metropolii.

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

CZYM JEST ZIT?

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) to inwestycje i projekty, które rozwiązują problemy i odpowiadają na wyzwania nie tylko jednego samorządu, lecz mają charakter terytorialny (wykraczają poza granicę miasta czy gminy). To **inwestycje infrastrukturalne oraz projekty społeczne**, które poprawiają jakość życia mieszkańców metropolii.

Projekty ZIT finansowane są **w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027**, **Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot pełni w tym procesie funkcję instytucji pośredniczącej**, która koordynuje przygotowanie i wdrażanie ZIT na terenie metropolii. W sumie w nowej perspektywie unijnej samorządy Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot mogą pozyskać aż **780 mln zł na niemal 120 projektów w ponad 40 jednostek samorządu terytorialnego**.

Fundusze pozwolą na **termomodernizację szkół, przedszkoli i budynków komunalnych, rozwój węzłów przesiadkowych, wsparcie dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami**, a także działania integrujące migrantów. Powstaną ogrody deszczowe, niecki retencyjne i nowe tereny zielone, a dostęp do usług medycznych stanie się łatwiejszy.

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

INWESTYCJE ZIT

Transport i mobilność

- **26 węzłów przesiadkowych**
- modernizacja dworców i przystanków
- poprawa dróg dojazdowych
- budowa dróg rowerowych
- parkingi dla samochodów (3000 miejsc) i rowerów (2500 miejsc)

Termomodernizacje

modernizacja 264 budynków
gruntowne remonty szkół, przedszkoli, urzędów, szpitali, budynków mieszkalnych

wartość projektów: **572 mln zł**
dofinansowanie z UE: **224 mln zł**

EFEKTY

- ocieplone i estetyczne budynki
- oszczędności na rachunkach za ogrzewanie
- oszczędzanie energii
- ochrona środowiska
- poprawa jakości powietrza

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

Rewitalizacje

13 dzielnic w 8 metropolitalnych miastach
kompleksowa rewitalizacja zniszczonych terenów

wartość projektów: **380,5 mln zł**
dofinansowanie z UE: **188,4 mln zł**

ZAKRES PROJEKTÓW

- aktywizacja społeczna i zawodowa
- odbudowa infrastruktury publicznej

Projekty społeczne

aktywizacja społeczna i zawodowa dla bezrobotnych, mieszkańców w trudnej sytuacji, imigrantów, osób z niepełnosprawnościami

wsparcie dla **ponad 25 tys. osób**
wartość projektów: **310 mln zł**
dofinansowanie z UE: **264 mln zł**

Chcesz wiedzieć więcej?
Strategia Rozwoju
Ponadlokalnego do roku 2030 dla OMGGS

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

Klimat

to termomodernizacje na terenie całej Metropolii, ale także projekty klimatyczne, m.in.

- konferencja Zielona Retencja
- szkolenia Mozaika klimatyczna
- spotkania energetyków
- projekt Klimat w szkołach Metropolii
- projekt Localised

O naszych projektach

- Nowoczesny węzeł przesiadkowy w Redzie
- Termomodernizacja ZSO nr 6 w Gdańsku
- Rewitalizacja kamienicy przy ul. Toruńskiej w Gdańsku
- Rewitalizacji w Gdyni Chylonii
- Spotkanie energetyków Metropolii
- Konferencja Zielona Retencja 2025

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

POLITYKI HORYZONTALNE

Polityki horyzontalne to podstawowe **zasady, które muszą być przestrzegane w projektach finansowanych przez Unię Europejską**. Sprawdź aktualne wytyczne. Ich celem jest zapewnienie **równości, niedyskryminacji, ochrony środowiska i poszanowania praw człowieka**, m.in. poprzez równość płci, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz zgodność z Kartą Praw Podstawowych UE i Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

1 **ZASADA RÓWNOŚCI KOBIET I MĘŻCZYZN**
dodatkowo w projektach EFS+ obowiązkowe jest spełnienie Standardu Minimum realizacji tej zasady

2 **ZASADA RÓWNOŚCI SZANS I NIEDYSKRYMINACJI**
w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz standardy dostępności i zgodność z Kartą Praw Podstawowych i Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych

3 **ZASADA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU**

4 **DNSH - ZASADA NIECZYNIENIA POWAŻNYCH SZKÓD**

Zasady te obowiązują **na każdym etapie realizacji projektu** – od oceny wniosku, przez rozliczenia, aż po trwałość inwestycji. Ich naruszenie może wiązać się ze zmniejszeniem kwoty refundacji lub nakazem zwrotu środków.

O CZYM NALEŻY PAMIĘTAĆ?

Wszystkie projekty metropolitalnego ZIT powinny także spełniać **wewnętrzne standardy Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot**.

- Standard Minimum w integracji imigrantów (SMI)
- Standard Minimum na rzecz osób z niepełnosprawnościami i otoczenia

RÓWNOŚĆ KOBIET I MĘŻCZYZN

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

RÓWNOŚĆ KOBIET I MĘŻCZYZN

Równość płci to nie **50/50**. Zasada równości kobiet i mężczyzn polega na **wyrównywaniu szans** tam, gdzie jedna z płci ma trudniejszą sytuację. Jeśli takich różnic nie ma, celem jest zapobieganie ich powstawaniu. Ważne jest też, by **projekty unijne** były zarządzane w sposób **uwzględniający równość płci**.

Przykłady realizacji zasady równość kobiet i mężczyzn

- stosowanie **języka równościowego**,
- **plan** równości płci,
- podnoszenie **świadomości, promocja równości** płci (np. przeciwdziałanie stereotypom płciowym w edukacji czy zatrudnieniu), szkolenia kadr,
- elastyczny czas pracy,
- polityki **antymobbingowe i antydyskryminacyjne**,
- zapewnienie opieki nad dziećmi lub transportu, aby **wspierać aktywność zawodową** osób opiekujących się dziećmi, w tym samotnych rodziców.

W projektach EFS+ obowiązuje dodatkowo Standard Minimum kobiet i mężczyzn składający się z 5 pytań lub punktów.

ZASADA RÓWNOŚCI SZANS I NIEDYSKRY-MINACJI

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

ZASADA RÓWNOŚCI SZANS I NIEDYSKRYMINACJI

Zasada niedyskryminacji ma zapewnić wszystkim **równe szanse i przeciwdziałać wykluczeniu**, np. w pracy, edukacji czy dostępie do usług. Chroni też przed przemocą i mową nienawiści. Ważnym elementem tej zasady jest **dostępność** – np. infrastruktura i usługi finansowane z funduszy unijnych muszą być przyjazne również dla osób z różnorodnymi potrzebami.

W realizowanych projektach musi być zapewniona **dostępność wszystkich elementów projektu** (produktów np. infrastruktury i usług np. szkoleń). W przypadku wskazania we wniosku neutralnego produktu lub usługi, wnioskodawca musi ten fakt uzasadnić.

Przykład
W rewitalizowanym budynku dostępne muszą być wszystkie przestrzenie, poza technicznymi (np. serwerownia).

Działania zgodne z zasadami równościowymi

- strategie **wewnątrzorganizacyjne** dot. równości,
- stosowanie **języka** równościowego,
- **plan** równości płci,
- plany **zarządzania** różnorodnością,
- polityki antymobbingowe i antydyskryminacyjne,
- plan **integracji** osób z niepełnosprawnościami,
- **procesy** (rekrutacja, onboarding, rozwój, awanse, ocena pracownicza),
- **edukacja, budowanie świadomości** w zespole, np. warsztaty, newslettery,
- elastyczny czas pracy, godzenie **życia zawodowego z życiem prywatnym**,
- **działania** nakierowane na równość płci,
- działania wspierające różnorodność kulturową, religijną, etniczną, językową.

Przykłady wprowadzania standardów dostępnościowych (Załącznik nr 2)

standard informacyjno-promocyjny

- obsługa z pomocą np. języka migowego lub tłumacza online,
- instalacja urządzeń wspierających słyszenie, np. pętli indukcyjnych czy systemów FM,
- udostępnienie informacji o działalności na stronie w formie tekstu, nagrania PJM i prostego języka,
- możliwość kontaktu z urzędem w preferowanej formie na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami.

standard cyfrowy

- dostępna www, zgodna z aktualnymi standardami WCAG.

standard szkoleniowy (szkolenia, kursy, warsztaty, doradztwo)

- dostępna rekrutacja i informacja dot. szkoleń, przynajmniej w wersji elektronicznej,
- pytanie o szczególne potrzeby uczestnika/czki projektu w formularzu zgłoszeniowym.

W standardzie podano otwarty katalog działań z podziałem na rodzaj niepełnosprawności, które należy stosować jeżeli w projekcie bierze udział OzN.

standardy architektoniczny oraz standard transportowy

- zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- umożliwienie dostępu do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego,
- zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji.

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

KPP i KPON

Zgodność/brak sprzeczności z Kartą Praw Podstawowych

W projektach powinny być także zachowane zasady Karty Praw Podstawowych (KPP).

Dokument składa się z 54 artykułów zebranych w siedmiu rozdziałach

1. Godność człowieka (art. 1-5)
2. Wolność (art. 6-19)
3. Równość (art. 20-26)
4. Solidarność (art. 27-38)
5. Prawa obywatelskie (art. 39-46)
6. Wymiar sprawiedliwości (art. 47-50)
7. Postanowienia ogólne (art. 51-54)

W programie Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (FEP 21-27) KPP powinna być **przestrzegana w całości**, dodatkowo w naborach wymienione są szczególne artykuły.

Sprawdź Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

W Załączniku nr III wymienione są **"Najważniejsze pytania"** – wskazówki w jaki sposób sprawdzić, czy projekt jest **zgodny z KPP**, to praktyczne narzędzie, które może być stosowane przy przygotowaniu projektu.

Beneficjenci powinni poinformować uczestników projektów o tym, że **mogą zgłaszać podejrzenia naruszeń** zasad KPP do odpowiedniej instytucji: Instytucji Pośredniczącej (IP), Instytucji Wdrażającej (IW) lub Instytucji Zarządzającej (IZ).

Sprawdź procedurę dot. KPP w wytycznych równościowych.

Dodatkowo zachęcamy do zapoznania się z **opracowanym przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich** przewodnikiem, który dotyczy stosowania Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

Zgodność/brak sprzeczności z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych

Projekty powinny być zgodne z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych (KPON). Konwencja ma przyczynić się do **poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami,** poprzez umożliwienie im rzeczywistego korzystania ze wszystkich **praw człowieka i podstawowych wolności na równi z innymi osobami**.

Ocenie podlega **zgodność projektu z prawami i wolnościami** określonymi we wskazanych w programie artykułach KPON. Beneficjenci powinni informować uczestników projektów/ostatecznych odbiorców o możliwości zgłaszania podejrzenia niezgodności projektów lub działań beneficjenta z KPON do IP/IW/IZ.

Sprawdź procedurę KPON w Wytycznych Równościowych

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

Mechanizm Racjonalnych Usprawnień MRU (dot. KPON)

W projektach, w których pojawiły się **nieprzewidziane wydatki** związane z zapewnieniem **dostępności** uczestnikom lub członkom zespołu projektowego jest możliwe zastosowanie MRU.

Beneficjent korzysta w pierwszej kolejności z **przesunięcia środków w budżecie** projektu lub z powstałych oszczędności.

W przypadku braku możliwości pokrycia wydatków związanych z MRU z bieżącego budżetu projektu, Instytucja Zarządzająca może **umożliwić zwiększenie wartości projektu o niezbędne koszty MRU** – do 15 tys. zł na danego uczestnika projektu.

Przykłady MRU

- koszt **specjalistycznego transportu** na miejsce realizacji wsparcia;
- dostosowanie **infrastruktury komputerowej** (zakup/wypożyczenie drukarek, materiałów w alfabecie Braille'a, programów powiększających, mówiących);
- dostosowanie **akustyczne** (zakup pętli indukcyjnej, systemów FM);
- **asystent tłumaczący** na język łatwy;
- **asystent osoby** z niepełnosprawnością;
- **tłumacz języka migowego** – i tu pamiętamy – Polski Język Migowy nie jest międzynarodowym językiem migowym.

Czytaj (najważniejszy dokument dot. zasad równościowych):
Wszystkie wytyczne dotyczące zasad równościowych

ZASADA ZRÓWNOWA-ŻONEGO ROZWOJU I ZASADY DNSH

ZASADA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ZASADY DNSH

Zasada zrównoważonego rozwoju polega na szukaniu r**ównowagi między rozwojem gospodarczym, społecznym a ochroną środowiska**. Chodzi o to, by zaspokajać potrzeby obecnych pokoleń, nie odbierając tej szansy przyszłym. Obejmuje to m.in. troskę o ograniczone zasoby naturalne oraz wspieranie długofalowego, odpowiedzialnego rozwoju. Zasada ta realizowana jest poprzez jasno określone cele.

Przy udzielaniu wsparcia ze środków unijnych należy potwierdzić zgodność projektów z zasadą zrównoważonego rozwoju, co oznacza że ich realizacja i funkcjonowanie nie będą wpływać negatywnie na trwałość i jakość środowiska.

Sprawdź: 17 celów celów zrównoważonego rozwoju ONZ.

Zasada DNSH

Nie czyń poważnych szkód (ang. do no significant harm) promuje i wspiera inwestycje w zrównoważone środowiskowo.

Cele DNSH

1. Łagodzenie zmian klimatu
2. Adaptacja do zmian klimatu
3. Zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich
4. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym
5. Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola
6. Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów

Przykłady działań zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju i DNSH

W projektach bezpośrednio nie związanych z ochroną środowiska można realizować je np. poprzez działania z zasadą 6R.

Zasada 6 R

Refuse (odmawiaj) i Reuse (użyj ponownie)

- Catering: Rezygnacja z naczyń jednorazowych, korzystanie z biodegradowalnych opakowań.
- „NIE" dla gadżetów.

Reduce (ogranicz) i Repair (naprawiaj)

- Oszczędzanie energii: Wykorzystanie naturalnego oświetlenia, wyłączanie zbędnych urządzeń, wyłączanie urządzeń w trybie stand-by, dbanie o dobrą izolację grzejników.
- Minimalizacja zużycia energii: Używanie energooszczędnego oświetlenia i sprzętu.
- Zamiast wyrzucać i kupować nowe sprzęty, naprawiaj je.

Recycle (oddaj do przetworzenia)

- korzystanie z papieru z recyklingu
- segregacja śmieci

Rethink (zastanów się, co możesz zrobić lepiej)

- Klauzule ekologiczne: W zamówieniach, np. ekologiczne środki czyszczenia.
- Zielone zamówienia: Towary, usługi i roboty budowlane, których oddziaływanie na środowisko w trakcie ich cyklu życia jest mniejsze w porównaniu do towarów, usług i robót budowlanych o identycznym przeznaczeniu, jakie zostałyby zamówione w innym przypadku.

Zasady zrównoważonego rozwoju i DNSH w projektach infrastrukturalnych (w tym dot. termomodernizacji)

- montaż instalacji produkującej energię z odnawialnych źródeł,
- wymiana i modernizacja instalacji oświetlenia wewnętrznego z zastosowaniem układów automatycznego sterowania zużyciem energii oraz niskoenergetycznych źródeł światła.

Zakres rzeczowy musi wynikać z analizy możliwych rozwiązań w ramach obowiązkowego audytu energetycznego.

Działania uzupełniające funkcjonalnie powiązane z termomodernizowanym budynkiem

- rozwój systemów zarządzania energią lub wodą,
- modernizacja oświetlenia wewnętrznego ograniczającego zużycie energii elektrycznej,
- zastosowanie błękitno-zielonej infrastruktury, np. zielone dachy i ściany, ogrody deszczowe,
- edukacja podnosząca świadomość użytkowników dot. efektywności energetycznej,
- likwidacja barier architektonicznych z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Działania wskazane w tym typie projektu i nie wynikające z audytu energetycznego nie mogą przekroczyć 15% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Zasady zrównoważonego rozwoju i DNSH w mobilności i gospodarce wodami opadowymi promują

- Transport niskoemisyjny: Wspieranie rozwoju transportu publicznego, rowerowego i pieszego, a także elektromobilności, w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i poprawy jakości powietrza.
- Dostępność dla wszystkich: Projektowanie uniwersalnej infrastruktury i usług transportowych, dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i dzieci.
- Zrównoważone zarządzanie wodami opadowymi: Mała retencja, ogrody deszczowe i zielone dachy, w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, zwiększenia retencji i poprawy jakości wód.
- Ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych: Unikanie betonowania i asfaltowania terenów zielonych w miastach, aby zapewnić naturalną infiltrację wód opadowych.
- Ochronę ekosystemów wodnych: Minimalizowanie zanieczyszczenia wód opadowych substancjami ropopochodnymi, metalami ciężkimi i innymi szkodliwymi substancjami, aby chronić bioróżnorodność i zapewnić czyste źródła wody.

Zasady zrównoważonego rozwoju i DNSH w projektach dotyczących klimatu promują

- Efektywność energetyczną: Modernizację budynków, instalację energooszczędnych systemów oświetlenia i ogrzewania oraz zastosowanie technologii smart building, aby ograniczyć zużycie energii i emisję gazów cieplarnianych.
- Odnawialne źródła energii: Wykorzystanie energii słonecznej, wiatrowej, geotermalnej czy biomasy w celu zmniejszenia zależności od paliw kopalnych i obniżenia śladu węglowego.
- Adaptację do zmian klimatu: Tworzenie zielonych przestrzeni miejskich, nasadzenia drzew i krzewów oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, aby obniżyć efekt miejskiej wyspy ciepła i zwiększyć odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe.
- Ograniczenie emisji z procesów przemysłowych: Wdrażanie czystych technologii produkcji, systemów odzysku ciepła i filtrów redukujących emisje zanieczyszczeń.
- Gospodarkę o obiegu zamkniętym: Ponowne wykorzystanie materiałów, recykling i minimalizowanie odpadów w procesach inwestycyjnych oraz eksploatacyjnych.
- Ochronę bioróżnorodności: Realizowanie inwestycji w sposób minimalizujący ingerencję w siedliska naturalne, korytarze ekologiczne i obszary chronione, tak aby nie pogarszać stanu środowiska przyrodniczego.

Chcesz wiedzieć więcej?
Zapoznaj się z Analizą spełniania zasady DNSH dla projektu programu FEP 2021-2027

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

WSPÓLNA WIZJA PRZYSZŁOŚCI

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne to wspólna wizja przyszłości, w której rozwój jest planowany odpowiedzialnie z myślą o wszystkich mieszkańcach. **Zasady horyzontalne** pełnią w tym procesie rolę kompasu – wyznaczają kierunek, dzięki któremu efekty działań są **trwałe, dostępne i zgodne z wartościami Unii Europejskiej**.

Wdrażanie tych zasad w praktyce wymaga **uważności na każdym etapie projektu** – od koncepcji, przez realizację, po utrzymanie rezultatów. Jest to możliwe w ZIT. Łączenie ambitnych celów infrastrukturalnych z troską o **równość, dostępność i środowisko naturalne** – w takim podejściu kryje się prawdziwa siła metropolii.

Niech zasady horyzontalne staną się nie tylko formalnym wymogiem, ale przede wszystkim **świadomym wyborem**. Bo rozwój, który nikogo nie wyklucza i nie szkodzi środowisku, jest jedynym rozwojem wartym realizacji.

Obszar Metropolitalny
Gdańsk Gdynia Sopot

POWODZENIA!

MASZ PYTANIA?

Napisz do nas:
Maja Kurant
koordynatorka ds. równego traktowania

maja.kurant@metropoliagdansk.pl